

Sygn. akt

III AUa 77/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 kwietnia 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż (spr.) SSA Barbara Gonera
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **17 kwietnia 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **K. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **23 listopada 2012 r.** sygn. akt **IV U 1472/12**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 77/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 lipca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zobowiązał K. G. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń emerytalnych za okres od 1.10.2011 r. do 31.07.2012 r., w kwocie 35 298 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawczyni zarzuciła: naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 6, 7, 9 i 10 oraz 77 § 1 i 80 kpa, poprzez zaniechanie pełnego i wyczerpującego rozpatrzenia materiału dowodowego i

poprzez brak informowania strony o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie jej praw i obowiązków, będących przedmiotem postępowania administracyjnego; a ponadto także naruszenie przepisów prawa materialnego, art. 138 w zw. z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że wypłacona ubezpieczonej emerytura za okres od 1.10.2011 r. do 31.07.2012 r. stanowi świadczenie „nienależnie pobrane”, pomimo braku pouczenia o konieczności i sposobie dokonania powiadomienia organu rentowego o okoliczności powodującej ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymania wypłaty świadczenia w całości lub w części. Odwołująca domagała się zmiany zaskarżonej decyzji i ustalenia, że nie ciąży na niej obowiązek zwrotu pobranych świadczeń.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc, że pouczenie o zawieszeniu prawa do emerytury bez względu na wysokość wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez wcześniejszego rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą znajdowało się we wszystkich decyzjach, poczynwszy od decyzji waloryzacyjnej z dnia 1.03.2011 r.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2012 r., sygn. akt IV U 1472/12 Sąd Okręgowy w Rzeszowie zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że K. G. w okresie od 1 października 2011 r. do 31 lipca 2012 r. nie pobierała nienależnego świadczenia, a w związku z tym nie ma obowiązku zwrotu kwoty 35 298 zł oraz zasądził od ZUS Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczynie kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił, że wnioskodawczynie nabyła prawo do emerytury z dniem 1 marca 2009 r. i było ono nieprzerwanie wypłacane do dnia 31 lipca 2012 r.

Sąd I instancji dokonując oceny prawnej sprawy stwierdził, że art. 103 a ustawy emerytalno-rentowej, dodany przez art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w zw. z art. 28 w/w ustawy, w świetle zapadłego w dniu 13 listopada 2012 r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego Sygn. akt K 2/12, (publ. Dz. U. z 22.11.2012 r., poz. 1285) utracił moc wymuszania określonych zachowań. Powyższe oznacza, że choć formalnie obowiązywał on aż do dnia 22 listopada 2012 r. to jednak nie może być stosowany przez sąd rozpoznający konkretną sprawę także wobec stanów faktycznych powstałych przed dniem wejścia w życie powołanego wyroku Trybunału.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie wskazał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdziło niekonstytucyjność przepisu art. 103 a odnośnie osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., a zatem wypłacana wnioskodawczynie emerytura nie była świadczeniem nienależnym.

W apelacji od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 316 § 1 kpc, poprzez orzekanie o zasadności decyzji według stanu istniejącego w dacie wyrokowania, po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, a nie według daty wydania decyzji, gdy była ona prawidłowa. Organ rentowy domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w całości, poprzez oddalenie odwołania.

ZUS podkreślał, że dopiero orzeczenie TK ukształtowało nowy stan prawny ze skutkiem na przyszłość, ale do jego wydania przepisy uznane za sprzeczne z Konstytucją obowiązywały i wywoływały w pełnym zakresie skutki prawne.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego, odwołująca domagała się jej oddalenia w całości jako bezzasadnej.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu, ponieważ zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie jest w ocenie tut. Sądu wyrokiem trafnym i odpowiadającym prawu.

Już na wstępie zauważyć należy, że sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 476 § 2 kpc), są sprawami cywilnymi w rozumieniu art. 1 kpc, a zatem przy ich rozpoznawaniu musi mieć swoje zastosowanie zasada aktualności orzekania wyrażona w art. 316 § 1 kpc, oznaczająca konieczność oparcia wyroku na stanie faktycznym i prawnym

istniejącym w chwili zamknięcia rozprawy. Powyższe potwierdza wprost choćby wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2012 r. II UK 117/11, LEX nr 1130393. Tak wyrażonego poglądu nie podważają przy tym przywoływane przez skarżącego wyroki Sądu Najwyższego (z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 25/07, OSNP 2008/19-20/293, czy z 22 kwietnia 2008 r. II UK 223/07 LEX nr 837069) jako, że co do zasady odnoszą się one do spraw dotyczących nabycia prawa do świadczenia rentowego. W sprawach tych przewidziane w art. 477⁹ § 2¹ i § 3¹ kpc zasady postępowania w zakresie ustaleń odnoszących się do oceny stanu zdrowia ubezpieczonych w kontekście ich ewentualnej niezdolności do pracy, przesądzają o konieczności oceny legalności decyzji ZUS wg stanu faktycznego istniejącego w dacie jej wydania (choć nawet tu przewidziane zostały odstępstwa od tej zasady, jak np. w wyżej powołanym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007 r. III UK 25/07, gdzie uznano, iż przesłanka dotycząca wymaganego stażu ubezpieczeniowego może być spełniona po wydaniu zaskarżonej decyzji, co przy uwzględnieniu art. 316 § 1 kpc uzasadnia przyznanie ubezpieczonemu świadczenia rentowego).

W świetle poczynionych uwag, w zupełności należało zgodzić się z Sądem I instancji, co do konieczności uwzględnienia przez niego w ocenie prawnej sprawy skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Sygn. akt K 2/12 – także za okres wsteczny, sprzed wejścia w życie tego orzeczenia – stanowiącego o niekonstytucyjności art. 103 a ustawy emerytalno-rentowej, dodanym przez art. 6 pkt.2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w zw. z art. 28 w/w ustawy – a więc przepisów na których oparł się pozwany organ rentowy wydając zaskarżone rozstrzygnięcie o zobowiązaniu wnioskodawczyni do zwrotu pobranej po dniu 1 października 2011 r. emerytury, jako świadczenia nienależnego.

Niewątpliwie zgodzić przyjdzie się ze skarżącym, że w art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP wyrażona została zasada prospective skutków orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, jednakże z uwagi na wiążące stwierdzenie Trybunału, że dany przepis pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu – nie powinien być on przez organy stosujące prawo uwzględniany przy rozpatrywaniu konkretnych przypadków (ad casum) nawet w odniesieniu do roszczeń przypadających w okresie poprzedzającym ogłoszenie wyroku Trybunału w Dzienniku Ustaw. O tak rozumianych konsekwencjach orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego dla orzecznictwa sądowego stanowią liczne orzeczenia Sądu Najwyższego, począwszy od wyroku z dnia 10 listopada 1999r. I CKM 204/98, OSN 2000/5/94 (w którym przyjęto wręcz jedynie deklaratoryjny charakter tych orzeczeń), poprzez postanowienie z dnia 7 grudnia 2000 r. III ZP 27/00, OSNP 2001/10/333, uchwałę z dnia 23 stycznia 2001 r. III ZP 30/00, OSNP 2001/23/685, czy w końcu wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2007 r. II PK 96/06, OSNP 2008/5-6/61 (w tym wypadku przy tak daleko idącym stwierdzeniu, że nawet odroczenie wejścia

w życie orzeczenia Trybunału stwierdzającego sprzeczność przepisu ustawy z Konstytucją, nie stanowi przeszkody do uznania przez sąd, że przepis ten był sprzeczny z Konstytucją od jego uchwalenia). Na koniec należy też odnotować wyjątkową zgodność orzecznictwa sądów rozpoznających podobne do niniejszej sprawy, czego przykładem może być wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 grudnia 2012r. III AUa 1021/12, Lex nr 1237290 .

Z wszystkich naprowadzonych względów należało w postępowaniu odwoławczym podzielić dokonaną przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie ocenę charakteru pobranego przez wnioskodawczynię świadczenia za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 lipca 2012 r., jako świadczenia w pełni należnego.

Mając zaś powyższe na uwadze – z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych – na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji.